

Behandling av skabb

Orsaken till skabb

Skabb orsakas av ett skabbdjur, vars storlek är 0.3–0.5 mm. Skabb sprids av en befruktad skabbhona, som gräver små gångar i hudens yttersta skikt, där hon lägger sina ägg. Skabbdjuret lever i 4–8 veckor. Ett vuxet skabbdjur lever 24-36 timmar utanför människan, ett icke-vuxet skabbdjur upp till en vecka. Skabbdjuret gräver små gångar i huden och bor i ändan av dessa gångar.

Smitta

Skabb smittar mellan människor i nära fysisk kontakt (i daghem, skolor, inom familjer, de som sover i samma säng, på boenden eller genom sexuell kontakt).

Skabbsmitta beror inte på dålig hygien.

Symptom

Symptomen uppstår vanligen inom 3-6 veckor efter smittan.

- Svår klåda, speciellt på kvällar och nätter
- På huden framträder små nippor eller blåsor, speciellt runt handlederna, mellan fingrarna, nere på magen och på genitalområdet
- Vanligtvis sprids inte skabb till huvudregionen, med undantag av spädbarn
- Som följd av klådan och skrapandet kan huden infekteras

Sanering i hemmet

Efter att Nix-salvan fått verka under natten, sker klädbyten och städning följande morgon. Efter ivermectin-behandlingen utförs saneringen efter skabbmedicinens verkningstid (8-15 timmar), t.ex. följande morgon. Om behandlingen sker med "Rikki-vaselin" utförs städning och sanering efter första behandlingen.

Alla familjemedlemmars använda kläder, handdukar, sängkläder, täcken och kuddar tvättas i tvättmaskin på +60 C.

Textilier som inte tål tvätt eller som är svåra att tvätta (t.ex. jackor, skor, täcken) tas ur användning under tiden för båda behandlingsomgångarna (1-2 veckor). Alternativt kan de även läggas i plastpåse och förvaras i frysen ett dygn eller två timmar i 80 graders bastu.

Andra textilier, såsom soffor, tygstolar och mattor mm. dammsugas omsorgsfullt och dammsugarpåsen kasseras efter båda saneringsomgångarna.

Alla som bor i samma hushåll behandlas samtidigt, även fast de skulle vara symptomfria. Skabb smittar redan i symptomfritt stadiet.

Vid behandlingen bör man även beakta sådana personer, som man varit i nära kontakt med.

Symptom efter behandlingen

Efter lyckad behandling kan klådan fortsätta i 2-4 veckor.

För behandling av "efterklådan" eller irriterad hud kan hydrocortison och salva som innehåller klorhexidin (t.ex. Sibicort®) användas eller annan salva som ordinerats av läkare.

Kortisonsalva kan användas två gånger per dag i två veckors tid, därtill är det bra att använda bassalva ifall huden är torr.

Ifall en besvärlig klåda fortsätter en längre tid, kan det vara nödvändigt att en läkare undersöker patienten på nytt.

Behandling med permetrinsalva (Nix®)

- Huden tvättas omsorgsfullt med tvål och ljummet vatten innan salvan smörjs på huden
- Hela huden behandlas, även fast symptomen skulle uppträda endast lokalt. I bipacksedeln står det att salvan smörjs från hakan och neråt, ändå är det bra att behandla även hårbotten och öronen. Ifall inga symptom finns i ansiktet, behöver det inte behandlas. Kom ihåg att smörja salvan in i naveln, yttre genitalområdet, mellan fingrarna och tårna samt klipp naglarna och smörj under nagelkanten
- Salvan smörjs i riklig mängd, för vuxna och över 12-åringar går det åt 1-2 tuber, beroende på patientens storlek
- Ansiktet behandlas alltid hos barn under 3 år
- Undvik att få salvan i ögonen
- Salvan lämnas att verka på huden i 8-15 timmar, därför är det enklast att smörja den på kvällen. Efter verkningsstiden tvättas salvan bort med vatten och tvål. Huden torkas med en ren handduk. Handduken tvättas efter användning
- Ifall man är tvungen att tvätta händerna, smörjs mer salva på händerna
- Rena kläder tas i användning efter att man tvättat bort salvan. Sängkläderna byts till rena i detta skede
- Nix-behandlingen upprepas efter 1 vecka
- Nix är förstahands behandling vid skabb, även för gravida och ammande. Dock rekommenderas att man berättar för läkaren om ev. graviditet och amning
- Barn under 2 år kan även behandlas med Nix, enligt läkarordination
- Barnen kan gå tillbaka till daghem och skola dagen efter behandlingen, men föräldrarna bör meddela vårdplatsen / skolan om skabbsmittan

Behandling av skabb med ivermectin (Stromectol®, Scatol®)

- Läkaren ordinerar läkemedelsdosen enligt vikt
- Läkemedlet tas gärna med fet mat, eftersom det då upptas effektivare i kroppen
- Duscha 8 timmar efter medicinintaget
- Huden torkas med en ren handduk. Handduken tvättas efter användning. Rena kläder tas i användning
- Sängkläderna byts till rena i detta skede
- Det är enklast att ta tablettorna på kvällen, duscha och byta till rena kläder och sängkläder på morgonen
- Samma läkemedelsdos och samma åtgärder upprepas efter 7-10 dygn
- Alla som bor i samma hushåll och andra närkontakter behandlas samtidigt och två gånger
- Barnen kan gå tillbaka till daghem och skola dagen efter behandlingen, men föräldrarna bör meddela vårdplatsen / skolan om skabbsmitta

Behandling av skabb med "rikkivaselin"

- "Rikkivaselin" smörjs på ren och torr hud i tre på varandra följande kvällar
- Salvan smörjs från tåspetsarna upp till hakan, nacken, öronen och hårbotten. Salvan smörjs i ansiktet ifall där finns symptom på skabb. Ansiktet smörjs alltid på barn under 2 år och hos äldre
- Salvan smörjs speciellt omsorgsfullt mellan tårna och fingrarna, under naglarna och på nagelbanden, i öronen, i naveln, i armhålorna samt ljumskarna och genitalområdet
- Salvan verkar på huden i 24 timmar, tvättas sen bort och huden torkas innan nästa smörjning
- Salvan passar för gravida och för barn under 2 månaders ålder
- "Rikkivaselin" har en stark lukt och lukten kan fastna i kläderna under behandlingen
- Behandlingen upprepas efter en vecka
- Städning och klädbyte enligt föreskrift under tredje behandlingsdygnet
- Familjemedlemmar och närmiljöer behandlas på samma sätt under tre på varandra följande kvällar och behandlingen upprepas efter en vecka

Extempore-anvisning: Rikkivaselin 10%:

Sulfur medicamentosum 10 g

Vaselin alb. ad 100 g

100-200 g burkar